

Wanda Polaczkowa (1901-1985)

Wanda Polaczkowa (z domu *Bryda*) urodziła się w 1901 roku w Drohobyczu (obwód lwowski). Po maturze w 1921 roku wstąpiła na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Poznańskiego, na którym w 1926 roku uzyskała tytuł doktora w zakresie chemia. Pracę p.t. "Studia nad Fischerowską syntezą indolu" wykonała pod kierunkiem prof. dr. A. Korczyńskiego. Jeszcze będąc studentką (1924 rok) została zatrudniona na stanowisku młodszej asystentki w Zakładzie Chemii Organicznej Uniwersytetu Poznańskiego, a w latach 1926-1929 - starszej asystentki. Po uzyskaniu stypendium, dalsze studia (1927/1928) odbyła w Paryżu pracując w Zakładzie Chemii Terapeutycznej Instytutu Pasteura w laboratorium Ernesta Fourneau. W 1929 roku przeprowadziła się do Warszawy i, uzyskując etat starszej asystentki w Zakładzie Chemii Organicznej Politechniki Warszawskiej, pracowała tam pod kierunkiem prof. Ludwika Szperla.

W latach 1932-1939 prowadziła pracę dydaktyczną w Wolnej Wszechnicy Polskiej. W ramach habilitacji zajmowała się pochodnymi 2,3'-bipirydyli, otrzymując tytuł doktora habilitowanego w 1935 roku. Jako stypendystka Funduszu Kultury Narodowej wyjechała do *Kaiser Wilhelm Institut für Medizinische Forschung* (opieka naukowa prof. Richarda Kuhna) do Heilderbergu. W 1936 roku wyszła za mąż za dr. inż. Mariana Polaczka - starszego asystenta w Zakładzie Chemii Organicznej Wydziału Chemicznego PW (zamordowany w Katyniu podczas II wojny światowej). Lata 1939-1944 Wanda Polaczkowa spędziła w Warszawie, gdzie prowadziła wykłady z chemii ogólnej na Wydziale Lekarskim tajnego Uniwersytetu Poznańskiego (w Warszawie) oraz wykłady z chemii organicznej na Wydziale Farmacji tajnego Uniwersytetu Warszawskiego. Po upadku Powstania Warszawskiego została wywieziona do Niemiec do pracy przy układaniu torów kolejowych, a następnie pracowała w fabryce chemicznej „Goda” we Wrocławiu. Po zakończeniu wojny i powrocie do Warszawy w kwietniu 1945 roku włączyła się do prac odbudowy Politechniki Warszawskiej i przywracania do życia Wydziału Chemicznego. Nie było to łatwe, ponieważ zniszczenia budynków były ogromne. Główne prace polegały na wygrzebywaniu z gruzów i zgłiszcz Gmachu Chemii resztek sprzętu, szczątków przyrządów oraz ocalałych odczynników zakopanych w pierwszych dniach wojny przez pracowników Zakładu (m. in. Zofię Jerzmanowską). Upór i konsekwencja w działaniu spowodowała, że późną jesienią 1945 roku dało się zainaugurować pierwszy powojenny rok akademicki na Wydziale Chemicznym. W tym też roku Wanda Polaczkowa objęła kierownictwo Katedry Chemii Organicznej jako zastępca profesora, od roku 1948 jako profesor nadzwyczajny, a 1957 - profesor zwyczajny. Kierowała tym zakładem do momentu odejścia na emeryturę, czyli do roku 1971.

W trudnych latach powojennych dało się odczuć na Uczelni brak podręczników akademickich i czasopism naukowych, co zainspirowało Wandę Polaczkową do przetłumaczenia nowoczesnego (jak na owe lata) podręcznika „Chemia organiczna” Hollemana i Richtera (I wyd. 1947, II wyd. 1952). W 1954 roku pod jej kierownictwem powstała praca zbiorowa „Preparatyka organiczna”. Jako prodziekan Wydziału Chemicznego w latach 1949-1950 była osobą odpowiedzialną za zorganizowanie zaopatrzenia w materiały i urządzenia niezbędne do wyposażenia laboratoriów, audytoriów i pracowni naukowych. Wymagało to olbrzymiego nakładu pracy i zaangażowania, ale zaowocowało całkowitą odbudową Gmachu Chemii i jego zaplecza aparaturowego już w roku 1952.

Począwszy od roku 1948 prof. Wanda Polaczkowa zaangażowała się przygotowywanie programów wykładów i ćwiczeń z chemii organicznej. Wynikało to z wprowadzenia na okres kilku lat studiów dwustopniowych, a następnie z licznych modyfikacji programów studiów 5-letnich. We wczesnych latach pięćdziesiątych brała udział w opracowywaniu ogólnokrajowych planów badań naukowych, będąc zawsze rzecznikiem uwspółcześniania tematyki prac badawczych. Opracowała m. in. artykuł „Polskie

piśmiennictwo chemiczne z zakresu chemii organicznej i technologii chemicznej” (Wiadomości Chemiczne, **1951**, 5, 116), była współautorką pracy zbiorowej „Preparatyka organiczna” z 1954 roku, jak również przyczyniła się do wydania pierwszego po wojnie Kalendarza Chemicznego. W dorobku posiada kilkanaście przekładów z języka angielskiego, wśród nich znajdują się takie pozycje, jak: „Preparatyka Organiczna”, A. J. Vogel (WNT 1964), „Chemia Organiczna”, J. D. Roberts, M. C. Caserio (PWN 1969) oraz „Chemia Organiczna. Reakcje, mechanizmy, budowa”, J. March (WNT 1975).

Prof. Polackowa w swojej pracy naukowej zajmowała się głównie zagadnieniami mechanizmów reakcji organicznych oraz ustalania zależności pomiędzy budową przestrzenną i elektronową związków organicznych, a ich własnościami chemicznymi i fizycznymi. Wyniki jej badań zostały opisane w 52 publikacjach oraz 11 opracowaniach referatowych i podręcznikowych. Wypromowała 10 doktorów oraz 3 doktorów habilitowanych.

Profesor Wanda Polackowa zmarła w wieku 84 lat.

Źródło: (http://zcho.ch.pw.edu.pl/historia_zycior.html - materiał opracowany przez dr. hab. Daniela Buza, prof. nzw. PW).